

2018. aasta keeleteoauhinna kandidaadid

(esitamise järjekorras)

1. Keeletoe nimetus: Selge kõneleja 2018

Keeletoe tegija(d): Eesti Vaegkuuljate Liit, Külliki Bode (juhatuse esimees ja ürituse korraldaja)

Keeletoe kirjeldus: Eesti Vaegkuuljate Liidu traditsiooniks on korraldada igal aastal „Selge kõneleja“ konkurss. Konkursist võtavad osa inimesed, kes meedias kõnelevad: saatejuhid, näitlejad jt. Eesmärk on juhtida suuremat tähelepanu ilusale selgele hääldusele ja korralikule suulise eesti keele kasutamisele. Võitjate väljaselgitamiseks korraldatakse küsitlus. Lisaks parima diktsiooniga meediategelasele tuvastatakse ka sellised saatejuhid või näitlejad, kelle suuline väljendus jätab soovida, ent nende nimesid ei avalikustata, vaid tulemus edastatakse ainult asjaosalistele endile. 2018. aasta „Selge kõneleja“ valiti kuuendat aastat, auhinna pälvivad telesaatejuht Joonas Hellerma (ERR), raadiosaatejuht Neeme Raud (Kuku) ning teatrinäitleja Ülle Lichtfeldt (Rakvere teater).

<https://menu.err.ee/897572/fotod-selge-koneleja-preemia-palvis-joonas-hellerma>

Esitaja: Kristi Kallaste (Eesti Keeletoimetajate Liit, Eesti Vaegkuuljate Liit)

2. Keeletoe nimetus: Eesti Keele Instituudi keelekillud ETVs 2018. aasta augustis

Keeletoe tegija(d): Peeter Päll, Tiina Paet, Tiina Laansalu, Jüri Viikberg, Margit Langemets, Sven-Erik Soosaar, Kristiina Ross, Piret Eero, Ermo Säks

Keeletoe kirjeldus: Eesti Vabariigi 100 juubeliaasta taasiseseisvumispäeva peonädalal (17.–23. august) oli iga päev eetris üks „Keelekild“, milles tutvustati põnevaid fakte eesti keele ja selle ajaloo kohta.

- Peeter Päll „Kohanimi Eesti“
- Tiina Paet „Sada aastat Eestit, sada aastat ÕSi“
- Tiina Laansalu „Heal lapsel mitu nime“
- Jüri Viikberg „Lindu tuntakse laulust, naabrit hüüdnimest“
- Margit Langemets „Uued ajad, uued sõnad“
- Sven-Erik Soosaar „Eesti keele vanimad sõnad“
- Kristiina Ross „Eesti keel ja identiteet“

Klipid valmisid Eesti Keele Instituudi ja Eesti Rahvusringhäälingu koostöös (produtsent Piret Eero, režissöör Ermo Säks).

See on tänuväärne materjal eesti keele õpetajatele, õppijatele, keelehuvilistele. Tunnustan tegijate oskust valida nappi aega olulist teavet ja seda ladusalt esitada. Tähtis on ka järjepidevus: keelekildudel on eelkäijad aastaist 2016 ja 2017 (<https://arhiiv.err.ee/seeria/eki-keeleklipid/0/0/date-asc>). Nagu teatatakse EKI kodulehel, on järge oodata ka 2019. aastal: Eesti Keele Instituut valmistab ja ETV näitab uusi keelekildusid, mis tutvustavad keeletööstust ja erialasid. Loodan, et 2019. aastal on keelekildudel rohkem teadlikke vaatajaid.

Esitaja: Kai Võlli

3. Keeletoe nimetus: Priit Põhjala keeleveerud „Sõnal sabast“ ja „Keelekaste“ Õpetajate Lehes

Keeletoe tegija(d): Priit Põhjala

Keeletoe kirjeldus: Priit Põhjala lugemus, analüüsivõime ja kirjutamisanne avalduvad Õpetajate Lehe keeleveergudes. Ta ise on tõdenud: „Raamatud, käsikirjad, ajalehed, reklaamid, meilid, televisioon

kubisevad inspireerivatest keelefinessidest ja -fopaadest. Neid kirjutades saan pintsaku seljast heita ja loovuse pikema rihma otsas jalutama lasta.“ Mõlema veeru kujundlik keel, hulk asjatundlikult valitud näiteid ja soovitude veenvus on lugemisnaudingul alus. Paeluvad nii sisu kui ka vorm.

Esitaja: Kai Võlli

4. Keeletoe nimetus: Eestikeelse Hariduse Seltsi kirjutamisvõistlus Soomes elavatele eesti lastele

Keeletoe tegija(d): Eestikeelse Hariduse Selts, juhatuse esimees Helja Kirber

Keeletoe kirjeldus: Eestikeelse Hariduse Selts on korraldanud juba 8 aastat kirjutamisvõistlusi Soomes elavatele eesti keelt oskavatele lastele. Kirjutamisvõistluste teemad on valitud nii, et need kõnetaks igas vanuses lapsi ja lisaks isiklikule lähenemisele võimaldaksid teemat laiemalt avada. Varasematel aastatel on kirjutatud teemadel „Minu sõber“, „Minu kallid“, „Minu kodu“, „Minu unistused“, „Minu rõõmud“, „Minu lugu“, „Minu maa“. Kirjutamisvõistlus jätkub 2019. aastal.

Kirjutamisvõistlus on Soomes elavate eesti laste hulgas aasta-aastalt populaarsem. 2018. aastal toimus võistlus juba kahes voorus. Koolide eelvooruses osales 600 õpilast, st pooled Soome koolides eesti keelt õppivatest lastest. Õpilased ja eesti keele õpetajad valisid žüriile saatmiseks välja 185 tööd. Kirjatükke saadeti Helsingist, Vantaalt, Espoost, Turust, Tampere, Keravalt, Hämeenlinnast, Hyvinkäältä ja Tuusulast. Autasustamisele Eesti saatkonda kutsuti emakeelepäeval 39 lugude ja luuletuste autorit koos peredega.

Eesti keele kirjutamisvõistlus väärtustab eesti keele õpetamist, õppimist ja oskamist võõrsil, soodustab eesti keele kasutamist ning tõstab eesti keele mainet.

Esitaja: Järvi Lipasti

5. Keeletoe nimetus: Abhaasias eesti keele õpetamine

Keeletoe tegija(d): Ilma Krenstrem, Salme keskkooli eesti keele õpetaja

Keeletoe kirjeldus: Ilma Krenstrem on suureks eeskujuks paljudele eesti keele õpetajatele nii Eestis kui ka välismaal. Ilma tuli Abhaasiasse õpetama eesti keelt neli aastat pärast sõda (1997). Tingimused, milles ta lapsi õpetas, olid pehmetelt öeldes ekstreemsed. Talvel polnud koolis kütet ja õpperuum asus viimasel korrusel, koolihoone katus lasi läbi. Muud olmetingimused olid väljakannatamatud. Toitu ja ravimeid oli väga raske saada. Vaatamata kõigele on Ilma jätkuvalt eesti keele, kultuuri ja traditsioonide kandja Abhaasias. Paljud tema õpilased on tänaseks kolinud Eestisse ja lõpetanud Eestis ülikooli, nendest on saanud tublid Eesti Vabariigi kodanikud. Ilma tema keeleõppeta oleks see võimatu.

Esitaja: Arnold Rutto

6. Keeletoe nimetus: Keeletoimetamistalgud

Keeletoe tegija(d): Tartu Ülikooli Miljon+ projekt, Eesti Keeletoimetajate Liit, MTÜ Wikimedia Eesti

Keeletoe kirjeldus: Kuna Vikipeedia on enim kasutatav (veebi)entsüklopeedia, on tähtis, et selle artiklid ei oleks üksnes kvaliteetse sisuga, vaid ka keeleliselt korrektsed. Keeletoimetamistalgute kaudu seatakse fookus veebitekstide hea- ja õigekeelsusele. Kuna osalema on oodatud kõik huvilised, on talgutel potentsiaali kõnetada laia huviliste ringi. Ühtlasi võimaldavad talgud juhtida üldsuse tähelepanu keeletoimetamise tähtsusele.

Esimesed keeleteoimemistalgud toimusid 1. detsembrist 2017 kuni 14. märtsini 2018. Talgutel osales 40 huvilist, kes toimetasid ühtekokku 735 Vikipeedia artiklit. Talgutest on kujunenud kena traditsioon, mis jätkub ka 2019. aastal.

Lisateave: https://et.wikipedia.org/wiki/Vikipeedia:Keeleteoimemistalgud_2017/18).

Esitaja: Riina Reinsalu

7. Keeleteo nimetus: Ilusa eesti keele kasutamine, hoidmine ja propageerimine

Keeleteo tegija(d): OÜ Reiting PR

Keeleteo kirjeldus: Koolituskeskus Reiting tähistas 2018. aasta alguses oma 25. tegutsemisaastat. Kui tavapäraselt tuuakse sünnipäevaks lilli ja meeneid, siis meie otsustasime sellest loobuda ning palusime külalistel panustada hoopis ühiseks kingituseks Eesti Vabariigile. Kingituseks valisime tasuta eesti keele koolitused 100 eestlasele.

Miks tegime sellise valiku? Väikerahvana peame oma keelt hoidma. Hea keelekasutusega saab igaüks anda panuse eesti keele säilimiseks ja arenguks. Kogeme tihti oma igapäevatoos, et emakeele kasutamisel on meelest läinud eesti õigekeelereeglid, sageli ei olda kursis kirjakäitumise uundustega ning puudub kindlus, kuidas koostada vormiliselt ja grammatiliselt korrektseid kirjalikke teateid. Laitmatu ametikeel ei pea kubisema kantseliidist. Vastupidi – mida selgemini mõtet väljendada, seda ladusam on koostöö ja kiirem tulemus.

Uuendasime eesti keele teadmisi 100 eestlasel. Oli meeldiv tõdeda, et täiskasvanud õpivad mitte sellepärast, et peab, vaid sellepärast, et on tahtmine. Kui on tahtmine, siis on kõik võimalik. Ka ilus ja veatu eesti keel.

Esitaja: Inna Kiting, projektijuht Reiting PR OÜ

8. Keeleteo nimetus: Tallinna ja Narva eesti keele majade rajamine

Keeleteo tegija(d): Irene Käosaar, Integratsiooni SA juhataja; Eda Silberg, Integratsiooni SA administratiivdirektor

Keeleteo kirjeldus: Kultuuriministeriumi kultuurilise mitmekesise osakond esitab 2018. aasta keeleteoks eesti keele majade rajamise Narva ja Tallinna.

Eesti keele majad alustasid sisuliste tegevuste pakkumist 2018. aasta sügisel. Sellele eelnes keeleõpetajate ja eesti keele klubide eestvedajate koolitus, mille viis läbi Tartu Ülikool koostöös Integratsiooni SAga. Keelemajade tegevuse raames on saanud koolitust ka need eesti keele õpetajad, kes töötavad keelefirmades.

Eesti keele majades pakutakse erinevaid keeleõppe võimalusi: erineva tasemega keelekursusi, keeleõppe nõustamist, tandemõpet, keelekohvikus osalemist ja digiõpet, samuti pakutakse keelepraktikat klubi ja kohviku formaadis. Soovijad saavad ka praktilist nõu ja abi avalike teenuste kohta.

Keelemajad pakuvad teenuseid ka tööandjatele, kes soovivad arendada oma töötajate eesti keele oskust. Eesti keele majad on saanud sõlmpunktiks eesti keelest erineva emakeelega inimestele, kellel on soov õppida eesti keelt ning saada enam osa Eesti ühiskonnast ja kultuurist.

Samuti on eesti keele majad heaks koostöönaiteks ametkondade, kohalike omavalitsuste ning ülikoolide vahel. Keelemajade kontseptsiooni koostamises osalesid väga erinevad partnerid, kes on jätkuvalt kaasatud eesti keele majade nõukodade kaudu Tallinnas ja Narvas.

Esitaja: Kultuuriministeriumi kultuurilise mitmekesisuse osakond

9. Keeleteo nimetus: Rahvusvaheline konverents „Emakeelne Eesti, emakeelne Euroopa (III)“ 23.–24.04.2018 Rakvere Reaalgümnaasiumis

Keeleteo tegija(d): Tõnu Tender (korraldustoimkonna esimees ja programmi kujundaja), korraldustoimkonna liikmed

Keeleteo kirjeldus: Rahvusvahelisel konverentsil osales nii kodu- kui ka välismaal elavaid ja töötavaid teadlasi ja estofiile, kultuuri- ja ühiskonnategelasi, kõik esinesid eesti keeles. Konverents populariseeris ja väärtustas eelkõige õpilaste seas eesti keelt ja kirjandust, eesti keele uurimist ning eesti keele õpetamist, õppimist ja oskamist ning kasutamist. Samuti pälvisid tähelepanu väljapaistvad keeleteadlased ning eesti keele ees suuri teeneid omavad isikud. Lisaks ettekannetele kuulusid programmi ka arutelud ning teatrietendus. Konverentsil osales üle 200 inimese.

Esitaja: Annika Koppel

10. Keeleteo nimetus: „Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2018“

Keeleteo tegija(d): Töörühma juht: Maire Raadik. Töörühma liikmed: Tiiu Erelt, Tiina Leemets, Sirje Mäearu, Ülle Viks, Peeter Päll, Argo Mund

Keeleteo kirjeldus: 2018. aastal ilmunud „Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2018“ on sõnaraamat, mis kannab edasi 1918. aastal alguse saanud õigekeelsussõnaraamatute tava. Õigekeelsussõnaraamat on niisama vana, kui on Eesti riik. Nagu näitab elav huvi ÕSi uue trüki vastu, on eestlastest sajandiga saanud ÕSi usku rahvas. ÕSide järjepidevus – praegune ÕS on järjekorras kolmeteistkümnes – sümboliseerib eesti keele püsimist, hoolimata rasketest aegadest ja riigikordade vahetumisest. ÕS 2018 on traditsioone jätkav, eesti keele arengut kajastav ning hea ja selge keelekasutuse eest seisev sõnaraamat. Seekordse ÕSi trüki teeb muu hulgas erakordseks asjaolu, et esimest korda ajaloos ilmusid paber-ÕS ja võrgu-ÕS ühel ja samal päeval.

Esitajad: Annika Koppel; Eesti Keeletoimetajate Liit (esindaja juhatuse liige Külli Pärtel)

11. Keeleteo nimetus: Luulevalimik „Keele maitsest“

Keeleteo tegija(d): Keeleteo tegija: Eesti Keele Instituut ja EKSA (Mart Velsker (koostaja), Tõnu Tender (idee autor ja kaaskoostaja), Mai Tiits (toimetaja))

Keeleteo kirjeldus: Luule on inimkeele kõige elavam, tundelisem ja varjunditerikkam osa. Luulevalimik „Keele maitsest“ sisaldab 117 autori 351 eesti keele ja selle murrete ilu, mängulisust, jõudu ja eripära ilmestavat luuletust.

Mitme aasta töö tulemusena valminud raamat on abivahendiks eesti keele ja kirjanduse õpetajale, kuid laiemalt on see suunatud kõikidele eesti keele ja kultuuri huvilistele. Luuleantoloogia aitab kaasa eesti keele maine tõstmisele, väärtustab eesti keelt, selle õpetamist, õppimist ja oskamist. „Keele maitsest“ äratas 2018. aastal tähelepanu Soomeski, kus see esitati Kodiksamia kirjandusauhinna nominendiks.

Esitaja: Annika Koppel

12. Keeleteo nimetus: Eestikeelse kõne masintõlge

Keeleteo tegija(d): Mark Fišel, Tanel Alumäe

Keeleteo kirjeldus: Kõne masintõlke rakendus tõlgib suulise eestikeelse kõne reaajas inglise või läti keelde. Selleks on kokku pandud kaks tuntuimat keeletehnoloogia rakendust: kõnetuvastus ja

masintõlge. Esimest korda oli kõne masintõlge kasutusel 2017. aasta keeletehnoloogia konverentsil, teine suurem esitus oli 2018. aasta emakeelepäeval, kus väliskülalised said reaajas vähemasti veidi aimu, millest eesti keeles juttu oli. Loomulikult ei asenda see rakendus hetkel veel inimtõlgi tööd, kuid võib olla veidigi abiks eesti keelt mitteoskavale inimesele, nii et oleks võimalik pidada koosolekuid ja konverentse siiski eesti keeles. Kõne masintõlge on veebis tasuta kasutamiseks kõigile!

Esitaja: Heili Orav

13. Keeleteo nimetus: Äripäeva keelesäutsud

Keeleteo tegija(d): Ülo Toomsalu

Keeleteo kirjeldus: Umbes kaks aastat tagasi said alguse Äripäeva toimetuse keelesäutsud, mida hakkas koostama Äripäeva pikaajaline toimetaja Ülo Toomsalu. Keelesäutsude järele tekkis vajadus, sest tundus, et ajakirjanikud muudkui tasapisi kirjutasid ja toimetajad muudkui tasapisi parandasid – see ring tundus lõputu. Säutsud jõuavad praegu üle ettevõtte rohkem kui 200 lugejani e-kirja või sisevõrgu kaudu. Need põhinevad Äripäeva enda tekstidel ja on päevakajalised, juhtides tähelepanu just nendele keelepsakatele, mis on toimetuses parasjagu aktuaalsed.

Esitaja: Tiiu Maks

14. Keeleteo nimetus: Sümpoosion „Eestikeelne ülikool, eestikeelne teadus“ 23. novembril 2018

Keeleteo tegija(d): Sümpoosion oli kolme kõrgkooli – Eesti Maaülikooli, Tartu Ülikooli ja Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste – koostöö riikliku terminoloogiaprogrammi raames. Töörühma liikmed: Ülle Sihver (EMÜ), Siiri Zupping (TÜ), Reet Hendrikson (KVÜÕA)

Keeleteo kirjeldus: Teadus- ja erialakeelele keskenduv üritustesari sai Eesti Maaülikooli eestvõttel alguse 2013. aastal. 2018. aasta sümpoosioni põhiteemad olid teaduskommunikatsioon, erialakeel ja kõrghariduse keel. Oma seisukoha esitasid kümme juhtivat, tunnustatud eestkõnelejat, kes esindavad ühiskonna eri tahke reaal-, sotsiaal- ja majandusteadustest, militaarvaldkonnast, keeleteadusest. Sümpoosionile registreerus 110 osalejat, selle salvestus on avalik ning üritust kajastas Tartu Postimees 25.11.2018 ja maaülikooli ajakiri 2018. aasta detsembriväljaandes.

Sümpoosion toetas ühiskonnas toimuvat arutelu eesti keele staatuse, maine ja kasutuse üle kõrghariduses ja teaduses. Jõuti järelduseni, et eestikeelse teadus- ja õppekirjanduse riigisisene tunnustamine ja selle avaldamine teadlase karjääritingimustes on põhimõttelise tähtsusega, et motiveerida siinset teadlast oma emakeeles kirjutama, ning eesti keeles avaldamise ja õpetamise väärtuse üle saab ja tuleb otsustada Eesti ülikoolides, st haridussüsteemis kohapeal.

Esitaja: Ursula Erik, Eesti Maaülikool

15. Keeleteo nimetus: 100 eestikeelset teadusartiklit

Keeleteo tegija(d): Keeleteo tegija: Eesti maaülikooli rektor Mait Klaassen koos ülikooli teadlaste ja õppejõududega

Keeleteo kirjeldus: Eesti Maaülikooli rektor Mait Klaassen kutsus eelmisel aastal üles kõiki maaülikooli õppejõude ja teadlasi, et ühiselt kinkida Eesti Vabariigile 100 eestikeelset teadusartiklit. Artikleid kogunes rohkemgi kui 100.

<https://www.emu.ee/ylikoolist/uudised/pressiteated/uudis/2018/12/19/ev100-artiklite-kogumisaksioon-laks-korda>

See tegu näitab, et lihtsal moel on võimalik palju ära teha. Eestikeelsete teadusartiklite kirjutamine on eesti teaduskeele ja terminoloogia arendamise seisukohalt erakordselt oluline. Omakeelsete

artiklite kaudu levitatakse uut eestikeelset sõnavara, antakse teavet Eesti avalikkusele, Eesti noortele. Eesti Maaülikooli keeletegu väärrib kindlasti esiletõstmist.

Esitaja: Kadri Sõrmus

16. Keeleteo nimetus: Tuglase seltsi eesti keele ja kultuuri suvekursused Eestis

Keeleteo tegija(d): Järvi Lipasti, Tuglase Seltsi koolitusjuht; Tapio Mäkeläinen, Tuglase Seltsi kultuurisekretär

Keeleteo kirjeldus: Tuglase selts on tõstnud Soomes eesti keele tuntust ja mainet, korraldades eesti keele ja kultuuri suvekursusi Eestis. Tuglase selts alustas välismaalaste suvekursuste korraldamist kohe pärast taasiseseisvumist 1992. aastal. Suvekursused on toimunud järjepidevalt tänaseni. Selle ajaga on kursustel õppinud paar tuhat soomlast. Lisaks keeletundidele tutvutakse suvekursustel Eesti kultuuri, ajaloo, looduse ja inimestega. Kursusi on peetud erinevates Eesti piirkondades. Osalejatele on tuttavaks saanud Hiiumaa, Saaremaa, Haapsalu, Pärnu, Viljandi, Tartu, Võru, Võsu, Põlva, Rakvere ja Tallinn ning nende ümbruskonnad. 1990. aastatel olid kursused koguni paarinädalased, viimaste aastate kiire elutempo on muutnud kursused ühenädalaseks. Kursustel osalejaid on igal aastal sadakond. 2018. aastal toimusid suvekursused juba 27. korda. Kõige populaarsemad on edasijõudnute rühmad, sest paljude jaoks on eesti keele õppimine saanud suve lahutamatuks osaks. Tuglase seltsi eesti keele ja kultuuri suvekursused väärtustavad eesti keele õpetamist, õppimist ja oskamist ning soodustavad eesti keele kasutamist välismaalaste hulgas.

Esitaja: Viia Väli

17. Keeleteo nimetus: Eesti keele õpik „K nagu Kihnu“

Keeleteo tegija(d): Mall Pesti

Keeleteo kirjeldus: Minu eesti keele õpetaja Mall Pesti on oma metoodika järgi kirjutanud uue õpiku. See annab õpilastele võimalusi õppida eesti keelt selgeks ja sooritada edukalt B2-taseme eksami. Ma olen armunud sellesse õpikusse. Siin on palju kasulikke fraase, ilusaid eesti vanasõnu ja fraseologisme. Tekstid on nii lahedad, on palju vestlusülesandeid ja väitlusi. Õpiku struktuur on igati loogiline. Siin on 15 õppetükki, igas õppetükis on grammatikalehekülge Keeletark ja palju harjutusi. Teemad on elulised ja väga kasulikud. Õpiku kujundus on ka väga lahe, kunstnik Katrin Kaevu humoorikad pildid teevad alati tuju heaks.

Õpiku juurde kuulub ka veebileht www.knagukihnu.ee, kust saab huvitavaid videoid vaadata, kultuuriga tutvuda ja kuulmist harjutada. Minu arvates see on kõige parem, et õpikust saab teada eesti loodusest, elust ja kommetest, mis teeb õppimise huvitavaks ja aitab inimestel paremini ühiskonda integreeruda. Tore on ka see, et õpikut on ilmunud juba kaks tiraaži.

Kõik on ühes raamatus: õpik, töövihik, grammatikalisad, sõnastikud (inglise, vene, soome keel). Väga meeldivad ka Eesti kirjanike tekstid – Ilmar Trull, Piret Raud, Justin Petrone, Eda Ahi. Iga viie õppetüki järel on kordamisosa, kus ilukirjanduslik tekst, harjutused, test ja maatundmise leheküljed “Mis Eestis on?” Huvitavad tekstid, igapäevane sõnavara, humoorikad pildid – kõik see teeb eesti keele õppimise mõnusaks.

Esitajad: Olena Omelchenko; Serhii Doroshenko

18. Keeleteo nimetus: „Iga päev on seiklus“ vihikud

Keeleteo tegija(d): Peetri Lasteaed-Põhikooli õpetaja Helen Pullinen ja 4.e klassi lapsed

Keeleteo kirjeldus: Õpetaja Heleni eestvedamisel täidavad Peetri Kooli 4.e klassi lapsed juba kolmandat aastat igapäevaselt vihikut, mille nimi on „Iga päev on seiklus“ ehk lühidalt IPOS. Lapsed kirjutavad üles enda jaoks olulisi sündmusi, õnnestumisi ja ka muresid. IPOSiga alustati 2. klassis, sest laste kirjutamisoskus ja -harjumus vajab arendamist. Algsest ühest kohustuslikust lausest päevas kasvasid välja lehekülgede pikkused põnevad jutustused, mida lapsed omavahel iganädalaselt ka jagavad. Tänapäevaks on kõigil lastel täis kirjutatud mitu vihikut, enamikul isegi üle 10 vihiku ja üks lastest on oma IPOSidest välja andnud ka raamatu. Tänu järjepidevale IPOSide täitmisele on erineva koduse keelega lapsed õppinud märkamatult selgeks nii õigekirja kui kirjaliku väljendamise oskuse ja omandanud kirjutamisvabaduse. Eripedagoogi ja logopeedi hinnangul suudavad eripedagoogilist ja logopeedilist abi vajavad lapsed võrreldes teistega paremini end kirjas väljendada ja loogilisi jutte koostada. Ajal, mil käsitsi kirjutamine on alla jäämas arvutile, inglise keelele ja lühenditele, on Peetri Koolis 22 last, kes igapäevaselt, nii nädalavahetustel kui koolivaheaegadel, kirjutavad vabatahtlikult käsitsi üles lugusid oma seiklustest läbi elu. IPOS-vihikutega tegelemine tundides ja kodus väärtustab laste jaoks eesti keele oskust ja õppimist ning soodustab selle kasutamist ja talletamist. Õpetaja jaoks tähendab see alguses täiendavat ajaplaneerimist, kuid selle positiivne mõju laste arengule ja nende siiras rõõm ja huvi seda teha olid põhjuseks, miks sellega ka kolmandas ja neljandas klassis jätkata.

Esitajad: Lapsevanem Jaana Pedras

19. Keeleteo nimetus: Pärimuskultuuri jäädvustamine köögitekstiilide sarjas

Keeleteo tegija(d): Elle Mets (MemPho OÜ)

Keeleteo kirjeldus: Elle Mets on eesti keele õpetaja, kelle kirg on eesti keel ja isetegemine. Ühendades need kaks kirge ning soovides teha midagi suuremat ja nähtavamalt, hakkas Elle väikeettevõtjaks, kelle üheks suuremaks tööks on köögitekstiilide sari. Igal oma tootel tiražeerib ta kõike seda, mis meie pärimuskultuuris on jäädvustamist väärt: murdeid, vanasõnu, mõistatusi, regilaule jm. Köögitekstiilide sarja toodetel (köögirätikud-linikud) kasutab ta köögiteemalisi murdesõnu, murdekeelseid retsepte. Sõnad ja retseptid on toodetel nii kirjakeelsetena kui ka Mulgi, Muhu, Kihnu, Võro ja Seto murdes. Toodetelt sõnade lugemine tekitab põnevust ja pakub teatud mõistatuslikkust, sest murded on paljuski unustusse jäänud. On väga tänuväärne, et murdekeel tuuakse meile taas lähemale ega lasta unustada ning seda kõike omapärasel moel. Kõige parema ülevaate Elle panusest saab siit: <https://www.facebook.com/pg/MemPho-O%C3%9C-364300957292156/photos/?tab=albums>. Elle on keelearnastusega andnud suure panuse eesti keele talletamisse. Tema tooted kaunistavad kööki ja hoiavad au sees eesti keelt.

Esitaja: Perekond Mäe

20. Keeleteo nimetus: Sarja „Väljendivara“ koostamine

Keeleteo tegija(d): Asta Õim (autor)

Keeleteo kirjeldus: Emakeelse kujundisüsteemi tundmine soodustab kindlasti eestikeelse teksti loomist ja selle mõistmist. Kõnealune sari (Asta Õim, Väljendivara 1–5, EKSA. Tallinn 2018) lähtubki vajadusest õpetada ja õppida üksikväljendite asemel metafoorsete keelendite süsteemi. Sarja viies raamatukeses esitatakse neist valik emakeelse mõisteruumi valdkondade kaupa: 1) Peigmees kaseladvas: puud ja põõsad eesti fraseoloogias, 2) Mees metsast: mets ja võsa, puu ja põõsas eesti fraseoloogias, 3) Nõgesed püksis: niidu- ja kultuurtaimed eesti fraseoloogias, 4) Vesi või mesi: viljad ja toiduained eesti fraseoloogias, 5) Kartulipudru ingel: aed- ja juurviljad eesti fraseoloogias. „Väljendivara“ sobib eesti keele õppimiseks (nii ema- kui ka võõr- või teise keelena), emakeelse väljendusoskuse täiendamiseks ja ilmekamaks muutmiseks, samuti eesti keele rikkaliku pärimusmaterjaliga tutvumiseks ja harivaks ajaviiteks.

Esitaja: Emakeele Selts